

ШВЕЦЬ Наталія Олександрівна
3 курс, бакалаври

ІСТОРІЯ СТИЛІВ В МИСТЕЦТВІ
ТЕМИ ЛЕКЦІЙНИХ ТА СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ
II семестр

Тема 1. Художньо-естетичні принципи стилю Бароко.

Семінар. Національні версії західноєвропейського бароко. Художня реалізація стилю бароко в західноєвропейському мистецтві XVII століття: література, музика, живопис (“Загублений рай” Дж. Мільтона, “Страсті за Матфієм” І. С. Баха, живопис П. Рубенса та Рембрандта).

Тема 2. Французький класицизм (“Великий стиль” Людовика XIV). Французьке рококо (“стиль Людовика XV”). “Помпадур-стиль”. Європейські версії рококо. Неорококо.

Тема 3. Мистецтво доби Просвітництва. Художні тенденції та стильові течії французького неокласицизму (“стилю Людовика XVI”). Початок історизму в мистецтві. Сентименталізм. Веймарський класицизм.

Семінар. Сентименталізм як тенденція мислення в образотворчому мистецтві просвітництва.

Тема 4. Стиль ампір. Неоампір.

Тема 5. Епоха романтизму в західноєвропейському мистецтві. Концепції мистецтва романтики. Романтизм в музиці як епоха психологічного мислення.

Тема 6. Віртуозність як тенденція романтичного художнього мислення. Романтична віртуозність в фортепіанних композиторських стилях.

Тема 7. Стильові тенденції західноєвропейського мистецтва кінця XIX–поч. XX століття. Імпресіонізм. Символізм.

Семінар. Полеміка художніх тенденцій в культурі XIX–XX століття.

Тема 8. Стильові тенденції російського мистецтва наприкінці XIX – поч. XX століття.

Тема 9. Стиль Модерн: художні течії та особливості реалізації. Європейські версії модерна.

Семінар. Стильові течії та напрямки в мистецтві доби модернізму. Експресіонізм. Абстрактне мистецтво (супрематизм). Абстрактний експресіонізм (ташизм). “Нова речовинність”. Сюрреалізм.

Тема 10. Стильові течії та напрямки в мистецтві доби модернізму. Лучізм. Примітивізм. Фовізм. Футуризм. Кубізм. Мінімалізм. Дадаїзм. Особливості художнього мислення в мистецтві доби постмодернізму.

Семінар. Стильові течії та напрямки в мистецтві доби модернізму.

ТЕМИ ДЛЯ САМОСТІЙНОЇ РОБОТИ

1. Нідерландська школа живопису XV – XIV століть: тенденції натуралізму і пантеїзму (Я. фан Ейк, Р. фан дер Вейден, Х. Мемлінг, П. Брейгель).
2. Франко-фламандська школа живопису XIV–XV ст.
3. Готичні тенденції в творчості І. Босха.
4. Різновиди інтернаціонального маньєризму. Рудольфінський стиль.
5. Голландське бароко (голландський стиль): живопис “малих голландців” (Ф. Міріс, Г. Терборх, Я. Порселліс, Г. Метсю).
6. Стиль Регентства – перехід до рококо.
7. Європейські версії рококо за межами Франції.
8. Фридеріанське рококо (1740–1786).
9. Годуновський класицизм.
10. Павловський романтизм (1796–1801).
11. Неостилі в архітектурі доби романтизму: неоготика (“Готичне Відродження” в Англії; “Кафедральний стиль” – неоготика у Франції, “трубадур-стиль”).
12. “Вікторіанський стиль” в Англії (1830–1901).
13. Імпресіонізм за межами Франції (*В. Лейбл, М. Ліберманн, М. Люс, М. Слєфогт, А. Цорн*).
14. Виконавські стилі в європейському фортепіанному мистецтві наприкінці XIX – початку XX століття.
15. “Нова речовинність” (*Г. Гросс, К. С. Гюнтер, К. Мензе, М. Бекманн, В. Кандінський, Х. Кампендонк*, в Італії – художники новеченто: *Джордж'оде Кіріко, К. Карра, Дж. Северіні*, в Австрії – *А. Кубш*, у Франції – *А. Дерен, П. Пікассо, Ф. Леже*).
16. Андеграунд – експериментальне мистецтво другої половини XX століття.
17. Арт-дизайн в мистецтві соцкраїн Східної Європи наприкінці XX століття.
18. “Кітч-мислення” в мистецтві XX століття.
19. Соцреалізм в російському мистецтві XX століття.
20. Соц-арт в російському мистецтві 1960–70 рр.

ПИТАННЯ ДЛЯ САМОПЕРЕВІРКИ

1. Дайте характеристику барочного художнього мислення.
2. Які нові жанри виникли в музичному мистецтві барочної доби?
3. В чому полягає сутність теорії афектів?
4. Які складові створюють неповторний стиль версальського комплексу?
5. Назвіть імена видатних французьких живописців доби класицизму.

6. В чому полягає своєрідність тлумачення оперного жанру Ж-Б. Лілі?
7. Які категорії є найважливішими в естетиці рококо? Охарактеризуйте емоційне забарвлення цього стилю. В чому полягають причини його подвійності?
8. Які етапи пройшов стиль рококо?
9. Перелічить імена найвидатніших художників рококо. Що їх поєднує?
10. Дайте характеристику просвітницької естетики.
11. У яких європейських країнах класицизм був панівним напрямком у XVIII – на початку XIX століття?
12. Назвіть головних представників французької художньої школи доби Просвітництва.
13. Перелічить найважливіші стильові риси російського класичного парадного портрету.
14. В чому полягала специфіка екатерининського класицизму?
15. Які форми і стильові ознаки давньоримського мистецтва відтворює стиль ампір?
16. Чи існують національні версії ампіру?
17. Як стиль ампір реалізувався в моді?
18. В чому полягає відмінність понять романтика і романтизм? Назвіть особливості романтичної свідомості.
19. Як англійське мистецтво вплинуло на формування романтизму?
20. Хто був на чолі школи йєнських романтиків?
21. Що об'єднувало живопис прерафаелітів і назорейців? В чому була різниця?
22. Звідки виникла назва «імпресіонізм»?
23. Які етапи пройшов імпресіонізм у французькому живопису?
24. В чому полягає сутність імпресіоністичного методу? Які його різновиди вам відомі?
25. В чому полягає сутність символістського методу в живопису? Назвіть імена видатних художників-символістів.
26. Сформулюйте головні естетичні принципи модерну.
27. Які вам відомі художні течії стилю модерн? Дайте їх характеристику.
28. Наведіть приклади модерної архітектури.
29. Які існують європейські версії модерна?
30. Якими є витoki постмодерністської іронії?
31. Якою є роль цитати, алюзії, ремінісцентції в постмодерністській літературі?
32. Розкрийте сутність і природу постмодерністської стильової гри.

СПИСОК ЛІТЕРАТУРИ

• *Мистецтво Бароко*

История зарубежной литературы XVII в. (Н. Жирмунская, З. Плавский и др.). М., 1987.

XVII век в мировом литературном развитии. М., 1969.

Аникст А. Проблемы изучения художественной культуры XVII века // Рембрант. Художественная культура Западной Европы XVII века. Материалы науч. конференции. М., 1970.

Артамонов С. История зарубежной литературы 17-18 в. М., 1978.

Барокко в России. М., 1926.

Брюсова В.Г. Русская живопись XVII века. М., 1984.

Барокко в славянских культурах. М., 1982.

Винпер Б. Архитектура русского барокко. М., 1978.

Винпер Ю, Самарин Р. Курс лекций по истории зарубежных литератур XVII в. М., 1954.

Герасимова-Персидська Н.О. Специфіка національного варіанту барокко в українській музиці // Українське барокко і європейський контекст: Зб. ст. К., 1991.

Герасимова-Персидская Н. Партесный концерт в истории музыкальной культуры. М., 1993.

Герасимова-Персидская Н. Русская музыка 17 века – встреча двух эпох. М., 1994.

Грабарь И.О русской архитектуре. М., 1969.

Друскин М. Клавирная музыка Испании, Англии, Нидерландов, Франции, Италии, Германии XVI – XVIII веков. Л., 1960.

Друскин М. Пассионы и мессы И.С.Баха. Л., 1976.

Дубяго Т. Летний сад. М.-Л., 1951.

Захарова О. Риторика и западноевропейская музыка XVII – первой половины XVIII века: принципы приемы. М., 1983.

Зейфас Н. Заметки об эстетике западноевропейского барокко // Сов. Музыка. 1975. №3.

Изергина А. Немецкая живопись VII века. Л.-М., 1960.

Конрад Н. О барокко // Он же: Избр. труды. История. М., 1974.

Куперен Ф. Искусство игры на клавесине. М., 1973.

Лазарев В. Жизнь и творчество Рубенса. // В кн.: Рубенс. Письма. М.-Л., 1933.

Лобанова М. Западноевропейское музыкальное барокко: проблемы эстетики и поэтики. М., 1994.

Линник И. Голландская живопись XVII в. и проблемы атрибуции картин. Л., 1980.

Мережковский Д. Петр и Алексей. Собр. соч.: В 4-х т. М., 1990. Т. 2.
Морозов А. Ломоносов и барокко // Русская литература. 1965. №2.
Он же: Маньеризм и барокко как термины литературоведения // Русская литература. 1966. №3.
Он же: Проблемы европейского барокко // Вопросы литературы. 1968. №12.
Носина В. Символика музыки И.С. Баха. Тамбов, 1993.
Славянское барокко. Историко-культурные проблемы эпохи. М., 1979.
Сазонова Л. К вопросу о поэзия руського барокко // Вопросы литературы. 1985. № 8.
Софронова Л. Поэтика славянского театра XVII – первой половины XVIII века. М., 1981.
Соколов В. Европейская философия XV – XVII веков. М., 1984.
Чечот И. Барокко как культурологическое понятие. // В кн.: Барокко в славянских культурах. М., 1982.

• ***Классицизм***

Литературные манифесты западноевропейских классицистов. М., 1980.
Аберт Г. Моцарт. М., 1978.
Европейская живопись XIII – XX веков. Энциклопедический словарь. М., 1999
Иванов И.И. Французский классицизм. М., 1901.
Ильина Т. В. История искусств. Западноевропейское искусство. 2-е изд., перераб. и доп. М., 1993.
Конен В. Окончательная кристаллизация гомофонно-гармонического стиля в эпоху классицизма // Западноевропейская художественная культура XVIII века. М., 1980.
Куприянова Е. К вопросу о классицизме // XVIII век. Сб.4. М.-Л., 1959.
Курбатов В. Классицизм и Ампи́р. СПб., 1912.
Курбатов В. Петербург. СПб., 1913
Пилявский В.И. и др. История русской архитектуры: Учебник для вузов / В.И. Пилявский, А.А. Тиц, Ю.С. Ушаков. Л., 1984.
Трюнебаум Г. фон. О понятии и значении классицизма в культуре. // В кн.: Основные черты арабо-мусульманской культуры. М., 1981.

• ***Концепція мистецтва романтики. Західноєвропейський романтизм.***

Литературные манифесты западноевропейских романтиков. М., 1980.
Азадовский К. Пейзаж в творчестве К.Д.Фридриха. Проблемы романтизма, 1971. Вып. 2.
Алпатов М. Поэтика импрессионизма // В кн.: Этюды по всеобщей истории искусств. М., 1979.

- Банковская Н.П.* Типология романтического мышления. Киев, 1992.
- БодлерШ.* Об искусстве. М., 1986.
- Берковский Н.Я.* Романтизм в Германии. Л.,1974.
- Вакенродер В.-Г.* Фантазии об искусстве. М., 1977.
- Ванслов В.В.* Эстетика Романтизма. М., 1966.
- Вайнштейн О.Б.* Язык романтической мысли. М.,1994.
- Ганслик Э.* О музыкально-прекрасном: Опыт поверки музыкальной эстетики. М., 1910.
- Григорьев Ю.В.* Музыкальный романтизм. Сущность стиля и проблемы интерпретации // Проблемы романтизма в исполнительском искусстве. М., 1994.
- Делакруа Э.* Мысли об искусстве. М., 1960.
- Делакруа Э.* Дневник. М., 1961.
- Дмитриев А.С.* Проблемы иенского романтизма. М., 1975.
- Жирмунский В.* Очерки по истории классической немецкой литературы. Л., 1972.
- Зенкин К.В.* Фортепианная миниатюра и пути музыкального романтизма. М., 1997.
- История эстетики: Памятники мировой эстетической мысли в 5-ти томах. Т.3. Эстетические учения Западной Европы и США (1789-1871). Л., 1967; Т.4. 1 полутом. М., 1969.
- Музыкальный мир романтизма: от прошлого к будущему / Материалы научных конференций. Ростов-на-Дону, 1998.
- Рабинович Д.А.* Исполнитель и стиль. Проблемы пианистической стилистики. Избр. ст. 1979. Вып.1.
- Рабинович Д.А.* Исполнитель и стиль. Критико-публицистические этюды. Избр. ст. 1981. Вып.2.
- Романтизм: вопросы эстетики и художественной практики. – Тверь, 1992.
- Романтизм: эстетика и творчество. Тверь, 1994.
- Смирнов А.* Из истории западноевропейской литературы. М.-Л., 1965.
- Тарасов Ю.* Бидермайер в немецко-австрийской живописи романтического и послеромантического времени / Проблемы изобразительного искусства XIX столетия. Л., 1990.
- Федоров Ф.* Эстетические взгляды Э.Т.Гофмана. Рига,1972.
- Шуман Р.* О музыке и музыкантах: Собр. ст. в 2-х томах. М., 1975. Т.1.
- Эстетика американского романтизма. М., 1977.
- Эстетика раннего французского романтизма. М.,1982.
- Юдкин-Рипун И.Н.* Культура романтики. К., 2001.

• *Російська художня культура*

50 кратких биографий мастеров русского искусства. Л., 1971.

Архитектура Москвы: в 2-х томах. М., 1992.

Адамович Г. Вклад русской эмиграции в мировую культуру. Париж, 1961.

Алексеев А. Русские пианисты. М.-Л., 1948.

Аленов М.М. Русская культура XIX века: Лекции. М., 1991.

Асафьев Б.В. Русская живопись. Мысли и думы. Л. – М., 1966.

Белый А. Начало века. Воспоминания. М., 1992. Т.2.

Белый А. Символизм как миропонимание. М., 1994.

Бенуа А. Возникновение «мира искусств». Л., 1928.

Бенуа А. История русской живописи в XIX веке. М., 1995.

Бердяев Н. Судьба России. М., Харьков, 1998.

Бердяев Н. Философия творчества, культуры и искусства: в 2-х томах.

Гумилев Н.С. Письма о русской поэзии. М., 1990.

Грабарь И. История русского искусства: в 6-ти томах. 1909-1916.

Думова Н.Г. Московские меценаты. М., 1992.

Долгополов И. Мастера и шедевры. В 3-х т. М., 1987.

Евсина Н.А. Архитектурная теория в России второй половины XVIII – начала XIX века. М., 1985.

Ермилова Е.Б. Теория и образный мир русского символизма. М., 1989.

Захарова О.Н. Архитектура панорамы Невских берегов. Л., 1984.

Замечательные полотна: Книга для чтения по истории русской живописи XVII века – начала XX века. Л., 1966.

Зотов А.И. Русское искусство с древнейших времен до начала XX века. М., 1979.

Интеллигенция и революция XX века. М., 1985.

Из истории русской усадебной культуры XVII – XIX веков. М., 1979.

Ильина Т.В. История искусств. Отечественное искусство. 2-е изд. Перераб. и доп. М., 1994.

Ильина Т.В. Русское искусство XVIII века. М., 1999.

История русского искусства /Под ред. М. Раковой и И. Рязанцевой. М., 1991.

Кириченко Е.И. Русская архитектура 1830–1910-х годов. М., 1978.

Кириченко Е.И. Архитектурные теории XIX века в России. М., 1986.

Коган Г. Вопросы пианизма. – М., 1968.

Кукина Е.М. Мир русского искусства. Энциклопедический словарь. – М., 2005.

Лотман Ю.М. Беседы о русской культуре. Быт и традиции русского дворянства (XVIII – начало XIX века). СПб, 1997.

Лотман Ю.М. О Поэтах и поэзии. СПб, 1996.

Лотман Ю.М. Пушкин / Биография писателя. Статьи и заметки 1960-1990. «Евгений Онегин». Комментарий. СПб, 1997.

Лисовский В. Национальные традиции в русской архитектуре XIX — начала XX вв. Л., 1988.

Мавродин А.В. Основание Петербурга. Л., 1978.

Лисовский В. Национальные традиции в русской архитектуре XIX — начала XX вв. Л., 1988.

Лисовский В. Академия художеств и охрана памятников зодчества в России (XIX — начало XX века). СПб., 1993.

Каганович А. «Медный всадник». История создания монумента. М., 1975.

Из бронзы и мрамора: Книга для чтения по истории русской и советской скульптуры. М., 1965.

Иванов Вяч. Родное и вселенское. М., 1994.

История русского искусства. Т.2.Кн.2. Искусство конца XIX – начала XX века. М. 1981.

Коровин В.И. Русская поэзия XIX века. М., 1983.

Осетров Е. Мое открытие Москвы. М., 1987.

Рогинская Ф.С. Товарищество передвижных художественных выставок: Исторические очерки. М., 1989.

Русская художественная культура. М., 1998.

Русские драматурги XVIII-XIX веков. М., 1995.

Русские писатели: Библиографический словарь: В2-х томах. М., 1990.

Русский лубок XVII-XIX веков. М.-Л., 1972.

Русское искусство XVIII века. М., 1968.

Русское искусство: Очерки о жизни и творчестве художников XVIII века. М., 1952.

Сарабьянов Д.В. Русская живопись XIX века среди европейских школ. Опыт сравнительного исследования. М., 1980.

Сахарова Е. В. Поленов, Е. Поленова. Хроника семьи художников. М., 1964.

Семенова А.Н. Очерки истории быта и культурной жизни России I половины XVIII века. Л., 1982.

Скребков С.С. Художественные принципы музыкальных стилей. М., 1973.

Стерник Г.Ю. Русская художественная культура второй половины XIX – начала XX веков: Исследования. Очерки. М., 1984.

Тампоровский В. Русские архитекторы. М., 1953.

Три века русской живописи. СПб., 1994.

Тышко С., Мамаев С. Странствия Глинки. Часть II. Германия. К., 2002.

Чайковская О. «Как любопытный скиф...» Русский портрет и мемуаристика II половины XVIII века. М., 1990.

• ***Мистецтво XX століття***

Актуальные проблемы культуры XX века. / Под ред. В.И.Добрынина. М., 1993.

Архитектура Запада. Кн. I Мастера и течения / НИИ теории, истории и перспективных проблем советской архитектуры; Отв. ред. С. О. Хан-Магомедов. М., 1973.

Искусствознание Запада об искусстве XX века. М., 1988.

Современные зарубежные музыкально-теоретические системы. М., 1989.

Алленов М. М., Евангулова О. С., Плугин В. А. и др. История русского и советского искусства. М., 1989.

Бердяев Н. Кризис искусства М., 1918.

Берсенева А. Европейский модерн: венская архитектурная школа. Екатеринбург, 1991.

Быков Л. П. Русская литература XX века. Проблемы и имена / Л. П. Быков, А. В. Подчиненков, Г. В. Снинирева. Екатеринбург, 1994.

Волошин М. Лики творчества. Л., 1988.

Великая утопия. Русский и советский авангард. 1915-1932. М., 1993.

Дмитриева Н. Китч.— В кн.: Искусство и массы в современном буржуазном обществе. М., 1979.

Ган А. Конструктивизм. Тверь, 1922.

Гинзбург С. Очерки теории кино. М., 1974.

Горюнов В., Тубли М. Архитектура эпохи модерна. СПб., 1992.

Глэз А., Метценже Ж. О кубизме. М., 1913.

Гуменюк Т. К. Жак Деррида и постмодернистское мышление. К., 1999.

Денисов Э. В. Современная музыка и проблемы эволюции композиторской техники. М., 1986.

Иконников А. В. Зарубежная архитектура: От "новой архитектуры" до постмодернизма. М., 1986.

Лотман Ю. Семиотика кино и проблемы киноэстетики. М., 1973.

Левая Т. Русская музыка начала XX века в художественном контексте эпохи. М., 1991.

Малевич К. С. Собр. соч. в 5-ти томах. Т. 3: Супрематизм. Мир как беспредметность, или Вечный покой. Письма к М. О. Гершензону (1918-1924). М., 2002.

Молчанов В. В. Массовая мистификация: Попкультура. Л., 1987.

Парамонов Б. Конец стиля. СПб., 1997.

Пикассо П. М., 1957.

Постмодернизм. Энциклопедия. Минск, 2001.

Райнов Б. Массовая культура XX века. М., 1991.

Сарабьянов Д. В. Стиль модерн: Истоки. История. Проблемы. М., 1989.

Сарабьянов Д. В. Русская живопись начала XX века (Новые направления). Л., 1973.

Самосознание европейской культуры XX века. М., 1991.

Тынянов Ю. Поэтика. История литературы. Кино. М., 1977.

Турчин В. «Новая вещественность» — искусство потерянного поколения // Советское искусствознание. Вып. 26. М., 1990.

Харджиев Н. Поэзия и живопись // К истории русского авангарда. Стокгольм, 1976.

Шестаков В. П. Мифология XX века (Критика теории и практики «массовой культуры»). — М., 1988.